

שם המחקר: מחקר אפידמיולוגי ארוך טווח על תפקודם והישגיהם של ילדים שטופלו במכון להתפתחות הילד תא-יפו בתחומי הרפואה, חינוך, פסיכולוגיה ועבודה סוציאלית, בין השנים 1994 – 1975

רשות המחקר: מכון להתפתחות הילד, תל-אביב

שנה: 2004

מס' קטלוגי: 8

שמות החוקרים: פרופ' הראל שאול

ד"ר ר. יפעת

ד"ר י. לייטנר

ד"ר ר. מסטרמן

תקציר המחקר

המחקר הנוכחי מהווה המשך למחקר רטרוספקטיבי אפידמיולוגי קודם שנערך במסגרת המכון להתפתחות הילד בתל אביב.

מטרתו העיקרית של המחקר הקודם הייתה יצירת בסיס נתונים שיסייע בתכנון עתידי של משאבים אנושיים וכלכליים בתחום התפתחות הילד, תוך מתן משוב על הפעילות הרב-תחומית במכון להתפתחות הילד.

במסגרת המחקר הרטרוספקטיבי נסקרו תיקיהם הרפואיים של 4,309 מטופלים שהופנו למכון בין השנים 1975 – 1994 בגילאי לידה עד חמש שנים. נאספו פרטים על אודות המשפחות, מקורות הפנייה, סיבות הפניה, גורמי סיכון סוציאליים, גנטיים וטרומ/סב-לידתיים, מידע על אודות תוצאות האבחון והטיפול ונסיבות סיום הקשר עם המכון והמלצות להשמה בהמשך.

לאחר יצירת בסיס נתונים ממוחשב על מגוון מאפיינייה של אוכלוסיית הילדים שהופנו למכון במהלך כעשרים שנה, נשאלה השאלה, שעליה ניסה המחקר הנוכחי לענות, כיצד נראים תפקודיהם והישגיהם של ילדים אלה מבחינה רפואית, חינוכית ופסיכו-סוציאלית כיום.

לשאלה זו השלכות רפואיות, חינוכיות, חברתיות וכלכליות משמעותיות כיוון שהשקעה בשיקום, חינוך וטיפול בבעיות התפתחותיות בגיל הרך יכולה להוביל להפחתה ניכרת בהוצאות ובמשאבים הנדרשים מן המערכת הציבורית בטיפול ותמיכה במבוגרים שאינם נקלטים בחברה ואינם מתפקדים באופן עצמאי.

לצורך המחקר, נבנה שאלון רטרוספקטיבי שכלל 151 שאלות בתחום הרפואי, חינוכי ופסיכו-סוציאלי. סה"כ השתתפו טלפונית 3224 נשאלים בין הגילאים 7 עד 33.

תוצאות המחקר הנוכחי מעידות על כך שמרבית הילדים המופנים בילדותם למכון להתפתחות הילד עקב קשיים התפתחותיים שונים, משתלבים במהלך חייהם בחברה

הישראלית הכללית הן מבחינת הישגים אקדמיים והן מבחינת תפקודים חברתיים. מרבית הילדים לומדים במסגרות חינוך רגילות, מסיימים לפחות 12 שנות לימוד ומצליחים להשיג תעודת בגרות מלאה או חלקית. כבוגרים, מרביתם מתפקדים באופן עצמאי, ממלאים את חובותיהם האזרחיות כמו שירות צבאי ונקלטים היטב בשוק העבודה. טווח הגילאים הרחב של המשתתפים במחקר הנוכחי אפשר לחשוף מגמות שהתפתחו בשנים האחרונות בתחומי תפקוד שונים. למשל: עם השנים פוחתת ההזדקקות של הנשאלים למעקבים במרפאות נוירולוגיות, אורטופדיות, פסיכיאטריות או אחרות. ניכר כי בשנים האחרונות יש מודעות גבוהה יותר לחשיבות ההתערבות השיקומית והחינוכית המוקדמת ולפיכך אחוז הילדים המאובחנים והמטופלים גבוה יותר. עוד נמצא כי עם העלייה בגיל, מתפקדים הנשאלים באופן עצמאי יותר וזיקתם לגורמי תמיכה ציבוריים או משפחתיים פוחתת. תוצאות המחקר הנוכחי נותנות מענה לשאלות שנותרו פתוחות במחקר הרטרופקטיבי הקודם שנערך במכון להתפתחות הילד ובכך מספקות כמעט את מלוא ה"סיפור" של התפתחות הילד בישראל. מנקודה זו ואילך, על החוקרים המעוניינים להמשיך ולגלות את "סיפורם" של ילדים שסבלו בילדותם מקשיים התפתחותיים ספציפיים, להגדירם באופן מדויק מתוך אוכלוסיית הילדים, ולבדוק לעומק את מאפייניה ביחס לאוכלוסייה הכללית בישראל.

ברור לפיכך כי ההשקעה הכספית במסגרות המתמחות בהתפתחות הילד ומשקיעות מאמצים באבחון וטיפול בגיל הרך היא השקעה נבונה ומשתלמת, אשר בסופו של דבר נותנת ביטוי גם בחישוב כלכלי וחברתי. מיצוי הפוטנציאל השיקומי של הילד בשנים הראשונות לחייו, כאשר כישורים קוגניטיביים, לשוניים ומוטוריים שנפגעו יכולים עדיין להשתקם עקב הגמישות ויכולת ההשתנות המוחית, יסייע בידי הילד להפוך למבוגר חיוני ומתפקד. המשמעות היא שניתן לחסוך למערכת הציבורית את ההוצאות העצומות הנדרשות לשיקום וחינוך מבוגרים שאינם מתפקדים.

המחקר הנוכחי מחזק את התפיסה כי גיל הילדות המוקדמת מהווה תקופה קריטית, שבמהלכה שירותי הרפואה, החינוך והרווחה משולבים ולא ניתנים להפרדה. תפיסה זו צריכה להרחיב את סדר העדיפות הלאומי לגבי הקצאת משאבים אנושיים וכלכליים בתחום התפתחות הילד ושיקומו.